

LESGEVEN IN CORONATIJDEN? TREK NAAR BUITEN!

Terug naar school was nog nooit zo spannend, voor leerlingen én voor leerkrachten. Scholen en leerkrachten laten zich van hun meest creatieve en flexibele kant zien om oplossingen te bieden voor een veilige heropening. Ruimte om social distancing te garanderen blijkt schaars, zelfs wanneer maar een fractie van onze leerlingen terug naar school mag. **Buiten les geven kan een uitweg bieden**, én levert tal van bijkomende voordelen op. Want buiten leren helpt rust te brengen in verwarde kinderhoofden, sociale relaties en contacten te bevorderen ondanks de fysieke afstand, en een overdosis schermtijd te compenseren met extra beweging.

Niet voor niets zien we internationaal een enorme toename in buitenlessen. Vanaf half april gingen in Denemarken de scholen opnieuw open, maar veel klassen bleven dicht: de helft van de dag wordt er verplicht buiten les gegeven. Ook in Vlaanderen wordt het organiseren van lessen in openlucht door de overheid aanbevolen.

Tijd om naar buiten te trekken dus, maar is ons onderwijs klaar voor die stap? Een recente bevraging van BOS+ bij meer dan 200 leerkrachten lager onderwijs legde de belangrijkste drempels voor buitenonderwijs bloot. Het goede nieuws: die zijn stuk voor stuk op te lossen, zeker in de huidige context. **Wij doorprikken de mythes, en helpen jou op weg!**

HOE MAAK IK EEN GOEDE BUITENLES?

MYTHE 4: "Ik ken te weinig methodieken voor buitenlessen"
(struikelblok voor 58% van de bevroegde leerkrachten)

Vandaag de dag zijn de uitdagingen voor leerkrachten niet te onderschatten. Een compleet nieuwe aanpak, daar zit dus niemand op te wachten. Maar wees gerust, het hoeft niet ingewikkeld te worden. Een onderwijsleergesprek of individueel werk verplaatst je makkelijk naar buiten. En ook de vertrouwde lessen rekenen of taal kan je buiten geven. **Keep it simple!**

MYTHE 5: "Buiten krijg ik minder vat op mijn leerlingen"
(struikelblok voor 47% van de bevroegde leerkrachten)

1. Zorg voor structuur. Start en beëindig je buitenles steeds op dezelfde manier. Zo'n routine helpt de leerlingen om zich aan te passen aan de nieuwe situatie en de nieuwe regels.

2. Start met een activiteit waarin de kinderen hun energie kwijt kunnen en die hen enthousiast maakt. Kinderen hebben buiten vaak meer energie dan in het klaslokaal. Leuke ideeën vind je in de referenties hieronder, of in dit voorbeeld:

* Baken een terrein af waarover leerlingen naar de overkant moeten lopen op een gekke of grappige manier: als een cowboy, een oude dame, een hardloper, ... Na enkele oversteken eindig je in de buitenklas.

3. Ga over naar een rustigere oefening, die helpt om de aandacht en focus van kinderen te winnen. Dit kan ook heel waardevol zijn als rustmoment. Kinderen die de voorbije weken kampten met stress, drukke of moeilijke thuissituaties zullen hier extra deugd van hebben. Enkele voorbeelden:

* Vraag aan je leerlingen om één minuut de ogen te sluiten en aandachtig te luisteren naar de natuurlijke geluiden rond hen.
* Laat de kinderen (op afstand van elkaar) rondwandelen op zoek naar een mooi plekje, een opvallend detail, een leuke combinatie, ... Ze trekken daarvan een denkbeeldige foto: klikklak. Achteraf kunnen ze elkaar vertellen over hun foto.

4. Geef niet te snel op! Het is normaal dat de door jou vooropgestelde lesdoelen niet meteen behaald worden. Een buitenles is nieuw voor jou en de leerlingen, dus geef jezelf tijd en zoek naar een manier die voor jullie werkt. Na een aantal lessen zal je zien dat het steeds vlotter loopt en dat de motivatie van de kinderen toeneemt. En laat net motivatie één van de belangrijkste factoren zijn om zowel leerprestaties als gedrag positief te beïnvloeden. Het is dus niet enkel de frisse lucht buiten die zorgt voor een betere concentratie.

5. Gebruik de positieve prikkels in een buitenomgeving in je les. Bij taallessen kan je vertrekken van wat leerlingen rond zich zien en ontdekken. Voor de rekenles kan je een buitenbingo spelen, het aantal bomen tellen op het terrein of de maaltafels springen. Ook hier vind je meer ideeën in de referenties.

6. Variatie van werkvormen blijft belangrijk om je leerlingen geconcentreerd te houden, maar wordt met social distancing een stuk moeilijker. Wissel toch zoveel mogelijk af tussen klasgesprekken, doceren en individueel werk. Heb je veel ruimte voor je buitenles? Laat leerlingen die dan ook gebruiken voor individuele opdrachten. Ook die variatie in omgevingen doet deugd.

7. Gebruik de gezonde en verfrissende buitenomgeving voor het voeren van groepsgesprekken. Kinderen zullen na de lockdown nog meer de nood voelen om hun verhaal met jou en hun klasgenoten te delen.

8. Laat je niet afschrikken door mindere weersomstandigheden. Spoor de kinderen aan om hun kledij aan te passen aan buitenactiviteiten: een extra trui, schoenen die vuil mogen worden, ... Van wat regen zijn ze heus niet bang.

HOE MAAK IK EEN GOEDE BUITENKLAS?

Eerst en vooral: een buitenklas hoeft niet ingewikkeld te zijn. Natuurlijk is het belangrijk om de juiste plek en inrichting te kiezen, maar met een ongebruikt stukje buitenruimte en een minimum aan materiaal kom je ook al ver.

MYTHE 1: "Ik heb geen geschikte locatie in de buurt"
(struikelblok voor 23% van de bevroegde leerkrachten)

Natuurlijke omgevingen zoals een bos zijn ideaal voor outdoor education, maar in een context met beperkte tijd en mogelijkheden, kan je ook een stuk speelplaats of binnentuin benutten. **Kies indien mogelijk voor een plaats waar de kinderen weinig afleiding hebben van andere kinderen of van het verkeer**, zodat ze zich maximaal kunnen focussen op de lesinhoud.

Zijn de beschikbare buitenruimtes te klein om social distancing te garanderen? Of zijn er andere groepen die ook naar buiten willen? Dan kan je op zoek naar extra ruimte buiten de eigen school. **Spreek jouw gemeentebestuur aan** om het jeugdterrein, sportveld, nabijgelegen park of privéterrein open te stellen voor de kinderen. Lokale besturen zijn er vandaag om te helpen!

MYTHE 2: "Buiten heb ik ander of extra materiaal nodig"
(struikelblok voor 24% van de bevroegde leerkrachten)

Less is more! Beperk het materiaal buiten. Je hoeft niet met dozen te sleuren om buiten te kunnen lesgeven. De kinderen hadden de afgelopen weken waarschijnlijk vaker schermtijd dan voorheen. Even terug naar de basis, met een minimum aan benodigdheden, kan deugd doen.

Gebruik wat je voor handen hebt. Een ringmap kan dienen als schrijflank, en met een werkboek en een balpen geraak je zo al een heel eind. Kinderen kunnen plaatsnemen op stoelen die ze zelf naar buiten dragen, maar ook op de grond, eventueel op een eigen kussen of deken. Zo maak je het gezelliger en vergroot je meteen de betrokkenheid van je leerlingen.

MYTHE 3: "Voor buitenlessen heb ik extra begeleiding nodig"
(struikelblok voor 40% van de bevroegde leerkrachten)

Het is zeer waarschijnlijk dat de klasgroep wordt opgesplitst in kleinere groepen of 'bubbels'. **Die kleine bubbels zullen het voor jou ook iets gemakkelijker maken om de controle te bewaren over de kinderen**, zonder dat je beroep moet doen op extra begeleiding. De ideale gelegenheid dus om kennis te maken met buiten lesgeven, en een opportuniteit om voor jezelf de juiste methodieken uit te zoeken. Wanneer je later ook buitenlessen wil geven in grotere groepen, zullen zowel jij als de leerlingen al gewend zijn aan de nieuwe omgeving en kan alles meteen vlotter verlopen.

VERDER LEZEN

- De positieve impact van een groene leeromgeving werd uitgebreid besproken op onze studiedag 'speelnatuur zonder beperking' in 2019. Je vindt alle publicaties daarvan op <https://www.bosplus.be/nl/educatieve-projecten/inspiratiedag-speelnatuur-zonder-beperking>
- De brochure 'Elke dag buitenlesdag' van MOS vind je op <https://www.mosvlaanderen.be/elke-dag-buitenlesdag-aan-de-slag>
- Ook bij MOS vind je een handige checklist buitenlessen, zie <https://www.mosvlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/Checklist-kwaliteit-buitenactiviteit.pdf>
- Tal van concrete lesideeën op de website van de Nederlandse buitenlesdag, zie <https://buitenlesdag.nl/buitenlessen/>
- De actuele ideeën bundel 'Spelen zonder materiaal en zonder lichamelijk contact' is te downloaden via Klascement: <https://www.klascement.net/downloadbaar-lesmateriaal/105768/spelen-zonder-materiaal-en-zonder-lichamelijk-contact/>